

Rózsaszüret Bulgáriában

MAGYAR HŐSÖK

Hármashatárhegy — a magyar vitorlázórepülés központja

Már több mint tíz éve teljesít szolgálatot a magyar vitorlázórepülés fejlesztésében Budapest egyik ékessége, a Hármashatárhegy. A cserkészrepülőké a felfedezés érdeme, ők állították be először vitorlázó kiképzésre az öreg hegyet. Kezdetben csak szegényes hangár létesült, kicsiny volt, de így is jól elfért benne az a néhány gép, amelyen a kiképzés megindult. De csakhamar ráeszmélt a magyar sportrepülőtársadalom a Hármashatárhegy igazi értékére. A Budapesten megartott nemzetközi vitorlázórepülő-értekezlet alkalmával Wolf Hirth, a hírneves német vitorlázórepülő Európa egyik legkiválóbb vitorlázó terepének nevezte a hegyet (így nevezik vitorlázó repülőknél a Hármashatárhegyt).

A Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap természetesen feladatának tartotta, hogy a vitorlázó repülést, a repülő előképzésnek ezt a rendkívül hatékony eszközt, minden rendelkezésre álló eszközzel fejlessze. Ezért csakhamar társa akadt az öreg cserkészrepülő hangárnak: a Repülő Alap új, nagyszabású betonhangárt épített a hadronkivül vitorlázó repülő kiképzés gépeinek tárolására.

Csakhamar újabb létesítményekkel bővült a telep: pilótaotthont építettek, a vontató gépkocsik számára kocsiszint készítették. Mindez korszerű, modern betonépítmény, mely izléses stílusban, célszerű elhelyezésében nem zavarja meg a fényördő nagyszabású vonalát a megfelelő egészséges környezetet biztosító pilótanővendékek számára.

A hegy tetején pedig egymásután készültek az újabb startpályák s ma több helyen, különféle nagyságú lejtőkön folyik a kiképzés. A völgyben le szállt gépeket traktorvontatással hozták vissza a hegyre. Vasárnaponként igazi nagyüzem folyik itt, növendékek százai várják a pillanatot, amikor ők is sorra kerülhetnek és halkan végig-suhananak a levegőben a magyar tervezésű és magyar építésű nagyszabású vitorlázó gépeken.

A hármashatárhegyi Horthy István vitorlázó repülőtelep ma az ország vitorlázó repülésének igazi központja.

Pályázat ösztöndíjra

Budapest, július 8. A mezőgazdasági tudományok és kísérletiügyi intézmények szakszemélyzete utánpótlása érdekében Bárdy Bárdy Dániel földművelésügyi miniszter néhány évvel ezelőtti ösztöndíjat létesített olyan egyetemi hallgatók számára, akik oklevelük megszerzése után kísérletiügyi szolgálatba kívánnak lépni. A földművelésügyi miniszter most írta ki a pályázatot az 1943-44. tanévben adományozásra kerülő vegyész-mérnök hallgatói, mezőgazda és bölcsész-tan-hallgatói ösztöndíjakra. Az ösztöndíjak összege a vegyész-mérnököknél évi 1200 pengő, a többiekénél évi 1000 pengő. A pályázatot 1943. szeptember 15-ig kell az illetékes egyetemi dékán hivatallal benyújtani, ahol a szükséges egyéb tudnivalókat is közlik az érdeklődőkkel. (MTI)

Özv. Bolgár Lajosné és Fia Bolgár György István a maguk, valamint a rokonság nevében fájdalommal jelentik a legdrágább férj, legdrágább apa, kicsi unokáját rajongásig szerető nagyapa, testvér, após, vő és sógor.

Bolgár Lajos

élete 63. boldog házassága 31-ik évében hosszas betegség után hirtelen történt elhunytát.

Drága halottunk földi maradványait f. hó 9-én délután fél 5 órakor helyezték örök nyugalomra a cimiterumból.

Szeged, 1943. július 8.

Különvillamos délután 4 órakor indul a Dugonics-térről.

Bulgáriában május közepétől június végéig tart a rózsaszüret. Ugyan- is ebben az időszakban szedik és csomagolják zsákokba az ipari rózsákat, amelyekből az illatszergyárakban rózsavíz, rózsaviasz és rózsaoil készül.

Bulgária rózsáipara egyedülálló a világon. A bolgár rózsaoil világhírű és minden versenyen felül áll. Mégis a bolgár rózsakereskedők legnagyobb erőfeszítésére került, hogy a világpiacon a XIX. század végéig keletkezett rózsaoilhoz hozott rózsaoil végére az azt megillető bolgár rózsaoil néven kerüljön forgalomba.

A bolgár rózsatermelés központja az úgynevezett Rózsák Völgye, ami azonban nem egy bizonyos rózsával beültetett völgyet jelent, hanem azt a hatalmas dombokkal és hegyekkel vallakozó síkságot, amely a Balkán-hegységtől a Szredna-Goráig terjed és Karlovo, Kazanlik, Kalofér, Sztrara Zagora stb. helységeket foglalja magában. Az ipari rózsát itt általában 2 méter magas, egymástól 1½–2 m méter távolságra lévő bokrokban terem, mezőkön (nem kertekben!) szántóföldek, rétek, rizsföldek és szőlők között. Kertekben is természetesen ugyan ipari rózsát, de csekély mennyiségben.

Az ipari rózsatermelése sok munkát és nagy gondot igényel. Ültetése márciusban és októberben történik. Kétféle rózsafajt ültetnek: az úgynevezett piros rózsát (Rosa damascena Miller), amely azonban rózsaszínű és a fehér rózsát (Rosa alba L.). A piros rózsát illatosabb, mint a fehér, 5:3 arányban szaporítják és ára kb. a fehér rózsáéénak kétszerese. Átmérője 4–5 cm; egy ágon 3–7, de nem ritkán 15 rózsapár is nő.

A rózsatermelés eredménye nagy mértékben függ az időjárástól. Eső nélküli borus idő a legmegfelelőbb a rózsá számára. Akkor lassan növekszik és illata telítődik éri el. Hőség és szárazság tulzatosan sietti a virágzást, a szél árt az illatnak. A rózsaszüret annál jobb, minél tovább tart. A legjobb rózsaszüret 30 napig, a közepes 20 napig, a rossz 12 napig tart.

Egy kilogram rózsaoil előállításához 2800–4200 kg rózsaszükség, vagyis kerekén 3–4 millió rózsavirág. Egy kilogram rózsaviaszhoz 350–400 kg rózsák kell. A rózsaviasz a rózsaoilgyártás mellékterméke, hideg lepárolási eljárással nyerik. Barna színű és erős, tiszta rózsailatot terjeszt. Bizonyos illatszerek gyártásának alapanyagát szolgáltatja, a rózsaoil más illatszerek gyártásához szükséges. Mindkét gyártmány előállításához az elsődleges lepárlási termék, a rózsavíz szükséges, amelyet meleg desztillációval állítanak elő. A további eljárások során a rózsavízből kiválasztják az olajat. A rózsavíz mellékterméke a tömény rózsavíz, a Rosea. Ezer liter rózsavízből 400 gram Rosea kerül ki.

A rózsát Bulgáriában a XII. században honosították meg. A XVII. században történik először említés rózsauitványokról. A rózsavízgyártást 800 körül találták fel Perzsiában. A rózsavízből az olaj eltávolítása, vagyis a rózsaoilgyártás a XIV. század német találmánya. Az 1582-ből

származó worms gyógszerjegyékben fordul elő első ízben a tiszta rózsaoil (oleum rosarum purum).

Az első világháború előtt érte el a bolgár rózsaoilgyártás és kivitel te-
lőpontját. 1907 és 1911 között évi átlagban 5000 kg rózsaoilát szállított Bulgária külföldre. A világháború után erős csökkenés következett, majd a huszas évek közepén a rózsaoil-kivitel ismét emelkedett, de az 1929. évi gazdasági világválság újabb csökkenést eredményezett; 1930 és 1934 között az évi kiviteli átlag csak 1000 kg volt. Egy kg piros rózsá ára a huszas évek közepén 4–8 leva (16–32 fillér) volt, a gazdasági válság idején a kereskedők 20 levát (80 fillért) kértek 1 kg piros rózsáért. Ez természetesen a rózsaoil-kivitel csökkenését eredményezte.

Ennek az egészségtelen állapotnak a bolgár kormányzat egy sereg törvénnyel vetett véget, amelyek azt eredményezték, hogy ma Bulgáriában az ipari rózsá vásárlása állami monopólium és szilárd áron történik. Az állami beavatkozás hatására csakhamar javulás volt észlelhető és az 1935–1939 évek átlagában már 2000 kg rózsaoil került külföldi piacokra: a kivitel az öt év alatt összesen 2.7 milliárd levát (108 millió pengő) eredményezett. Legnagyobb kivitel 1939-ben volt: 2541 kg, 72.7 millió leva (2908.000 pengő) értékben.

1940 óta Bulgária nem közöl kiviteli adatokat. Magánbecslés szerint azonban 1940-ben kerekén 2600 kg rózsaoilát szállított Bulgária külföldre. Ez a nagyarányú kivitel azzal magyarázható, hogy Franciaország 1940 elején nagy mennyiséget vásárolt. 1940-től a bolgár rózsaoil-export a háború következtében ismét nagymértékben csökkent (átlag évi 600–800 kg-ra).

A bolgár rózsaoil legfőbb vásárlói Franciaország, Nagybritannia, Németország, az Egyesült-Államok, Németalföld és Olaszország voltak. Rózsaviaszt főleg Franciaország, Németország és Nagybritannia vásárolt. A rózsaoil-kivitel jelentéktelen. Ez csak Nagybritannia vásárolta (1939-ben 3805 kg-ot).

A rózsaoil kiviteli ára kilogrammonként 1935-ben 20.000 leva (800 pengő), 1938-ban 30.000 leva (1200 pengő) és 1941-ben 32.000 leva (1280 P) volt. Jelenleg Bulgáriában nagy rózsaoilkészletek vannak felhalmozva.

A háborús gazdálkodás következtében a rózsauitványterülete is állandóan csökken. A rózsaterület egy részén most fodormentát, paprikát és burgonyát termelnek. Míg például 1914-ben 8640 hektár rózsaterületen 12 millió kg rózsát szüreteltek, addig 1940-ben a rózsauitványterület már csak 6810 hektár volt, amelyen összesen 6.6 millió kg rózsá termelt. Ennek ellenére a bolgár rózsáiparnak a háború után ismét nagy jelentősége lesz. (—)

Magyar otthont avattak Genfben

Genf, július 8. Bensőséges ünnepség keretében avatták fel a genfi „Magyar otthont”, amely lakás, munkahely és fogadó helyiségként szolgál majd a magyar diákoknak. (MTI)

Bolgár Lajos cég alkalmazottai fájdalommal jelentik, hogy szeretett Főnökük és munkatársuk,

Bolgár Lajos ur

nincs többé.

Emlékét kegyelettel őrizzük meg.

Ritka hidegvérrel és kimagasló példás bátorsággal tette tanúbizonyságot Darai Ervin százados, az alexandrovkai rekeszállás harcaiban 1943. január 17-én éjszaka.

Darai százados hadosztályparancsnoka a szürkület beálltakor rendelte ki a hadosztály törzsből, hogy Alexandrovkától nyugatra húzó Sztalin-ut mentén harcoló gyalogezred kötelékében egy század parancsnokságát vegye át.

A már hosszú ideje súlyos harcokban állt egységek töredékeiből összeállított, újra harcba vetett és az embertelen hidegben nélkülöző századot a védelmi intézkedés kiadása, illetve a század felvonulása után közvetlenül érte a bolsevisták sokszoros túlerője, igen nagyszámú könnyű és nehéz tűzfegyverekkel, valamint harcokosokkal támogatott meglepő támadása.

A 46 fokos hidegben napok óta harcoló, éjjel-nappal szabad ég alatt töltő, súlyos veszteségeket szenvedett és hevenyészve összeállított század — melynek a nagy hidegben önműködő fegyverei is felmondták a szolgálatot — megingott és a tömegtámadás mindinkább fokozódó nyomását nem bírva, visszavonult.

Darai százados, a helyzet villámgyors áttekintése után mitsem tévedve az akkor már 200–250 méterről szüntelenül ontott ellenséges tüzzel, a teljesen nyílt hőmezőn honvédtől honvéddé rohamt és buzdító lelkesítő szavakkal tulkiálva a szörnyű harcizajt, sikerült a közelben közelében lévőekkel, mintegy 10–18 honvéddel egy hófúvástól támadt kis halmon megkapaszkodnia. Ennek tetejére állt és tovább tüzelte, bátorította honvédeit.

Az ellenség most természetesen az újabb helyi ellenállás leküzdéséhez fogott és még hevesebb tüzel zu-
dított a kis hőerődre, amelyet Darai százados három honvéddel csak akkor adott fel, mikor az ellenséges nehézfegyverek találatai többi embereit már megölték, vagy megsebesítették és mikor jobbról és balról is túlhaladták már az előnyomuló bolsevisták.

Ekkor csatlakozott az ellenségtől pár perccel előbb elvált és az ezredparancsnok rendezése alatt álló századzömbhöz s azt rohamra tüzelte. Bátor magatartására és lelkesítő szavaira a közelben állók — az ellenséges fényjelző tüzzel mitsem törődve — megindultak az ellenség felé. Ezt látva, a többiek is csatlakoztak s az előbb még visszavonuló század rohamra csapott át, az időközben felzárkózott, támadó bolsevista ember- és fegyvertömeg ellen.

A terep az ellenségnek kedvezett s ez látva a megindult rohamot, az elért peremvonalon megállt és tüzpépet tüzgép mellé rakva, hatalmas tüzzel fogadta az induló rohamot.

Ekkor adta Darai százados példaadó bátorságának és hidegvérének újabb tanujelét. Látta, hogy a súlyos lelkiállapoton átesett egység rohamát kudarc fenyegeti. A jobb-szárny rohamozói között az ellenséges fegyverek szinte sorokat vág-
tak. Darai százados mégis az ellenséges tűz által legjobban veszélyeztetett szárnyra rohamt, a megtorpant honvédeket a legnagyobb hidegvérrel összeszedte, akárcsak a gyakorlatlóteren, vonalba sorakoztat-
ta. Megállapította kinek mennyi a löszere s azt kiegyenlítette és megnyitotta a tüzet az ellenségre.

Küzdelmét szakaszra sorvadt erővel mindaddig folytatta, míg löszere elfogyott. Csak ezután vonta vissza, az időközben újból támadó szovjet túlerő elől — szakaszát. Ezredparancsnoka Darai Ervin századosot lovagkereszttel a hadiszalag-
on kardokkal terjesztette elő.